Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. VIII. Đakovo, travanj 1955. Broj 4

Josip Juraj

8. IV. 1905.

8. IV. 1955.

I izići će, koji su činili dobro, na uskrsnuće života . . .

(Liturgija)

Strossmayer

Si duo faciunt idem, non est idem!

Kad se bude ovih dana prigodom pedeset godišnjice Strossmayerove smrti pisalo o njemu, bit će objectum formale, aspekt, kroz koji će se gledati njegov život i njegovo djelo, posve različit.

Mnogi će isticati njegovu široku izobrazbu i kulturu duha, koja ga je izdigla među najveće velikane devetnaestoga vijeka.

Mnogima će imponirati njegova govornička slava, koju je stekao svojim čuvenim govorima, osobito na Vatikanskom saboru.

Mnogi će se, pogotovo danas, zaustaviti na njegovim Mecenatskim darovima, kojima je nastojao u dobre svrhe upotrijebiti ono ogromno bogatstvo, kojega je imao kao đakovački vlastelin. Hvalit će tu njegovu darežljivost i široki horizont ustanova, kojima je potpomogao da nastanu ili da se rašire.

Mnogi će promatrati njegov život i djelo u vidu više manje uspjelog političara, pa ga prema tome ili hvaliti ili osuđivati, ali će u svakom slučaju morati priznati, da je bio junački odgovor Apostolskom Caru!

Ima ih veoma mnogo, koje će on posebno zanimati kao čovjek, pa će nastojati, da upotpune njegove biografske podatke istražujući njegovu korespondenciju i ispitujući još žive svjedoke, da bi saznali osebine njegovog karaktera i manifestacije tog karaktera prema drugima.

Sve će to biti fragmenti jednog mozaika. Fragmenti radi toga, jer ga se promatra samo pod jednim vidom. Zato će svi oni, koji budu na taj način pokušali orisati Strossmayerov lik imati u neku ruku pravo, a opet će biti nekih manjkavosti, koje ne će moći pokriti. Pričinjat će se kao slika ili kip na kojemu je jedna ruka dulja nego druga, jedna noga krića nego druga, itd.... Ne će biti sklada niti proporcije!

Zato, želimo li dobiti njegovu potpunu sliku, moramo na ovom mjestu gledati Strossmayerov lik sub specie aeternitatis, onakvog, kakvog ga Bog gleda.

Naš objectum formale nije Strossmayer kao govornik, Mecena, učenjak ili političar! To je on mogao biti i inače u životu, a da nije bio ono, što je bio.

Strossmayerova veličina, pod kojom ga mi promatramo, jest ono mjerilo, pod kojim ga promatra i Gospodin Bog, a to je njegov S v e t i R e d. On je bio svećenik, i to Veliki Svećenik, Biskup!

Taj Red Velikog Svećenika, dao mu je characterem indelebilem, kojega će jedino nositi kroz svu vječnost, i kao takav ući u anale borbe kraljevstva Dobra ili Zla. Nije li ta misao oličena i na reljefu oltara kripte đakovačke stolne crkve, koji prikazuje, kako Strossmayer — klečeći — prikazuje Svevišnjemu svoju katedralu?

On nije za nas samo slavni govornik, on je Biskup-govornik!

On nije za nas samo slavni poganski Mecena! On je Biskup-Mecena!

On nije za nas više manje priznati Vođa jednoga vremenskoga razdoblja, nego je on Biskup-Pastir povjerenih duša, koje je morao voditi k vječnome spasenju poput Dobrog Pastira!

On nije za nas samo čovjek, koji se isticao naročitim vrlinama razuma, volje i srca, nego je čovjek-Biskup, kojemu je Bog dao deset talenata, i o njihovoj upotrebi mora polagati račun ne pred tribunalom ljudi ili povijesti, nego pred Vječnim Sucem!

Strossmayer kao Veliki Svećenik je za nas onaj objectum formale i aspekt, koji daje mozaiku njegovog života, njegovih vrlina, njegovih djela, povezanost u jednu cjelinu, i prema tome ga možemo onda ocijeniti!

Brate svećeniče! Prigodom ovog jubileja, zamisli se malo u činjenicu, da će se i Tvoj život za nekoliko godina moći samo i jedino pod tim vidom prosuđivati! Sve drugo će otpasti! Sve će drugo prestati biti važno, pače, možda će ispasti i smiješno, u koliko ne bude tragično! U ovaj mah ocjenjujući i prosuđujući drugoga, već unaprijed stvaramo i o sebi sud!

Defunctus adhuc loquatur

(8. IV. 1905. — 8. IV. 1955.)

U subotu 8. travnja 1905., uoči nedjelje Glušnice, umro je veliki biskup đakovački Strossmayer. „Glasnik biskupije bosanske i srijemske“ u svom izvanrednom broju od 9. travnja 1905. u crnom okviru donosi iz pera svog urednika dra Alojzija Vincetića opsežan članak pod naslovom: „Zadnji dani biskupovi“. Pri koncu članka čitamo: „Oko dva sata (popodne) pao je biskup u agoniju

Smrtni hropac čuo se iz njegove nutrinje. Za čas prestao bi posve disati, a onda opet uzdahnuo. Ove stanke bile su sve veće. Oko njega skupili se njegovi vjerni: biskup Voršak, tajnik, ceremonijar i milosrdne sestre, te su započeli molitve umirućih. Na jednoć zadrhtale usne biskupove — hropac prestao, a ceremonijar izgovori potresne riječi: „Putuj, dušo!" Putuj! Ostavio nas on svojom riječju, srce njegovo više ne kuca za nas, njegova su usta zamrla, ali duh njegov je među nama i ostaje vazda s nama!"

Pedeset i pet godina trajalo je Strossmayerovo biskupovanje. Kao što je to općenito poznato, njegovo je djelovanje bilo vrlo mnogostrano i plodno. Neki misle, da je baš širina njegove djelatnosti uzrokom, da je težište njegova rada bilo zapravo izvan đakovačke biskupije, dijelom štoviše izvan Hrvatske, izvan tadašnje monarhije. No misao vodilica njegovih težnja bila je u prvom redu naša sveta vjera. Zajedno s Jugoslavenskom akademijom znanosti i umjetnosti i galerijom, ostavio je svom narodu i svetu vjeru. U poruci prigodom otvaranja sveučilišta u Zagrebu tako je jasno izrazio svoju želju: preko prosvjete treba da se u narod što bolje raširi svijetlo Objave.

Pola je stoljeća prošlo od Strossmayerove smrti. Mnogi će se prigodom te pedesetgodišnjice u mislima vratiti na graditelja đakovačke katedrale. Kako je njegova djelatnost bila mnogostruka, pojedinci će se njega sjetiti sa stanovišta, koje ih posebno zanima. Nas dakako zanima Strossmayer u prvom redu kao katolički biskup. Tko je imao prilike razgovarati s nekim osobama u inozemstvu o Strossmayeru, odmah je mogao uvidjeti, da oni naročito našeg biskupa poznaju po dvjema stvarima: po stolnoj crkvi u Đakovu i po govorima na crkvenom saboru u Rimu. To su bez sumnje dva uzroka, zbog kojih je Strossmayer postao po katoličkom svijetu i poznat i slavan. Prigodom pedesete godišnjice njegove smrti naše se misli kao same od sebe također u prvom redu svraćaju na te dvije činjenice. No ne želimo time komemorirati ovu pedesetgodišnjicu. O tim se stvarima mnogo pisalo, sve do najnovijeg vremena. Mislimo, da ćemo više ugoditi našim čitateljima, ako ovom prilikom predamo riječ samom našem pokojnom Velikanu. Neka nas on još jednom pouči, i to baš izvacima iz svojih djela, koji su možda manje poznati, možda dobrim dijelom i zaboravljeni.

Defunctus adhuc nobis loquatur!

O Papinoj nepogrešivosti

Mnogo se o toj temi potrošilo tinte. Nakon gotovo jednog stoljeća povijest može gledati na Vatikanski crkveni sabor komprehenzivnije, nego za vremena Strossmayerova. Poznata je stvar, da je naš biskup ondje izrekao pet govora, koji su, moderno rečeno, pobudili senzaciju. Postoje dva hrvatska izdanja tih govora, pa ih svatko može pročitati. Za mnoge međutim ti govori nisu značili samo senzaciju, nego nešto kao revolt protiv papinstva. Takvo je mišljenje neispravno. Strossmayer je „cum libertate evangelica" iznio pred sabor svoje mišljenje i bio je bez sumnje jedan faktor, koji je pridonio nešto novo u crkveno mišljenje tadašnjeg vremena. Kada danas čitamo neke njegove misli, pa i one u vezi s crkvenom disciplinom, ne možemo se oteti dojmu, da tu govori čovjek uistinu dalekovidan. Skoro bismo rekli: prorok. Mnoge od tih stvari danas su nam posve jasne, tako da mislimo, da drukčije i ne može biti. Ali prije 80 godina sve to ovako gledati i procijeniti mogao je samo genij.

Evo Strossmayerova suda o Papinoj nepogrešivosti, kako ga iznosi u korizmenoj okružnici godine 1881. (Vidi: „Glasnik" biskupija bosanske i srijemske, 1881, 25-53).

„Što se prvoga (t.j. Papine nepogrešivosti) tiče, najprvo valja opaziti, da slavenska riječ, kojom se mi barem ovdje služimo, da dotični nauk sv. Majke Crkve, naime „nepogrešivost" izrečemo, nije točna. Ona bi lako čovjeka neuka u bludnju zavesti mogla, kao da Crkva uči, da sv. Otac Papa pogriješiti ne može, dočim nauk kršćanski veli, da zabluditi ne može, kad kano vrhovni pastir i naučitelj Crkve svečanim načinom nauk svete vjere proglašuje i tumači. Možebit bi riječ „nezabludivost" bolje prijala nauku kršćanskomu? Bilo međutim tomu kako mu drago, nedvojbeno je, da se naukom o nezabludivosti Papinoj ništa novoga u Crkvi uvelo nije. Crkva Božja, kao i sam vječiti zaručnik njezin, nepromjenljiva je, ostaje danas, sutra i uvijeke jedna te ista. Divni nutarnji sustav njezin nikad se razvrći ne može, jer je ona pravo otajstveno tijelo Isusovo. Nezabludivost Crkve i nezabludivost Pape jedna je te ista stvar, niti je ikomu na svijetu dano razdvojiti u Crkvi Božjoj tijelo od glave, ni glavu od tijela. Kad sveta Crkva proglašuje i tumači nauk sveti, čini to uvijek po ustima glave; kad glava to isto čini, crpe vječitu istinu iz istih svetih i nepromjenljivih izvora, crpe ju istim duhom opojena, kao i Crkva sama" (Glasnik 1881, 48).

„Krivo je dakle i posve nerazložito tvrditi, da se je člankom vjere o Papinoj nezabludivosti u Crkvu uvukla neka vrsta samovolje,

od koje svijet predati mora, jer gdje Isus sam prebiva i gdje Duh Sveti svijem ravna, tuj o nikakvoj na svijetu samovolji govora biti ne može. Pod takovom tvrdnjom često se sakriva najveća samovolja, koja bez ikakva razloga na slobodu svete Majke Crkve i na najbitnije pojave njezinoga neumrloga zvanja i života navaljuje" (Glasnik 1881, 50).

„Želim iz sveg srca i iz sve duše nasljedovati naše svete apostole (sv. Ćirila i sv. Metodija) u ljubavi i revnosti prema vjeri i svetomu zvanju apostolskomu, u ljubavi i odanosti prema Svetoj rimskoj Stolici, u ljubavi i privrženosti prema narodu momu. Prije nekoliko godina kolao je pod mojim imenom skoro po svem svijetu grdni neki govor, koji je oblikom i sadržajem svojim meni tako tuđ bio, kao što mi je tuđe ono mjesto u Južnoj Americi, u kojem je zabludjeli neki svećenik skrušeno priznao, da je meni taj govor podmetnuo, ponudiv mi po rukama svoga ispovjednika svaku zadovoljštinu. Premda je taj govor očevidne i nedvojbene znakove na sebi nosio, da je podmetnut, ipak se je mnogi njim smutio ne znajući valjda, da se moji kakvi takvi govori čuvaju u javnim hraništima, do kojih pristup nije lagan. Premda je, velim, tomu tako, drago mi je, da i ovom prilikom pred cijelim svijetom ispovjediti mogu, da bih volio stoput, da mi desnica usahne, a jezik se u ustima ukoči, nego da i jednu samo izreku grdnoga govora, komu se je ime moje nametnulo, proslovim ili napišem. Ja se u tomu, kao i u svem ostalom, držim svetih slavenskih apostola, pak ću, ako mi se Bog smiluje, onu vjeru i onu ljubav, koju su oni u srcu svom prema Svetoj Stolici i narodu slavenskomu gojili, pred prijestolje Božje čistu i neoskvrnjenu donijeti, da je ondje na uvijeke nastavim i s molitvom svetih apostola naših združim: da Bog štiti, brani i blagoslovi narod moj i da mu napose što prije pokloni dar sviju darova t. j. jedinstvo u svetoj vjeri i Crkvi, kojim se svako dobro ovoga i onoga svijeta ponajsigurnije postići može" (Glasnik 1881, 44).

O jednoj Crkvi

„U ostalom ljubimo iskrenom ljubavlju braću, koja s nama u crkvenom općenju ne stoje. Ljubimo ih, jerbo se mi lijepim imenom katoličkim ne samo stoga ponosimo, što nam je vjera svuda po svijetu jedna te ista, kao što je Bog i Isus i sveto krštenje jedno, nego i stoga, što nam je ljubav općenita, koja nikoga na svijetu ni istoga neprijatelja svoga od žara svoga ne isključuje. Ljubimo brata ne samo stoga, što je s nama jedna krv i jedan narod i što je Božja volja, da s njim u stostrukom odnošaju svakidanjega života živimo, nego i stoga, što smo s njim, hvala Bogu, u najbližem srodstvu svete vjere naše. Vjera nam je osim jedne jedite iznimke jedna te ista. Općenita nam je ona sveta i otajstvena žrtva, u kojoj i po kojoj Isus načinom pravim i istinitim među nama prebiva, da se na spas svijeta vječitom Ocu svomu žrtvuje. Općenito nam je svećenstvo, koje predavanje crkveno čuva, u kom moć i ljubav Isusova prebiva i koje porijeklom svojim tja do samih apostola dopire. Općenite su nam svete knjige Božjega nadahnuća, koje riječi vječitoga života i hranu nebesku u sebi sadržavaju. Općenit nam je broj sedam svetih sakramenata, koje je Isus ustanovio, da po njima u svima potrebama života svoga plodove muke i smrti njegove uživamo. Sve su to, braćo mila, sveze svete, koje nas na ljubav bratsku nukaju i pobuđuju. Šteta, sramota i grjehota bi bila, da čim smo vjerom samom jedni drugima bliži, tim odurniji i nesnosniji jedni prema drugima budemo.

Istina je, da mi katolici drukčije tumačimo one svete i neumrle, one neizmjerno važne i posve odlučne riječi: „Ti si Petar, to jest stijena, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena ne budu nikad proti njoj premogla. Tebi ću dati ključe nebeske; što ti budeš svezao na zemlji, bit će svezano i na nebu, a što ti budeš razriješio na zemlji, bit će razriješeno i na nebu" (Matth 16). Mi katolici vjerujemo i osvjedočeni smo, da te riječi ne znače samo puku počast, nego pravu pravcatu vrhovnu vlast u Crkvi Božjoj, razlog njezine vječitosti i nepobjedivosti, izvor i središte jedinstva crkvenoga, bez kojega stvar svete vjere i svijesti neophodnim načinom manje više propada u nepozvane ruke, a Isus ju je onima povjerio, koje je vlastitim duhom nadahnuo i svojom vlastitom moći odjenuo. Ova je razlika žaliboże razvrgla svezu crkvenoga općenja među nama, ali nam je pomisliti, da po nauku sv. Pavla apostola i sv. Augustina osim sveze vidljive, kojom se u jedno tijelo spajamo, ima još i druge otajstvene i nevidljive sveze među nama, koju je osnovao onaj, koji nikoga na svijetu ne odsuđuje niti iz srca svoga isključuje, koji bez vlastite krivnje i zle volje svoje u bludnju ne pada" (Glasnik 1877, 32).

Jedan motiv jedinstva: jakost protiv napadača

„Crkva Božja najuzvišenije i najplodovitije svoje pobjede zahvaliti ima materinskoj ljubavi i ustrpljivosti svojoj. To je tako udesio onaj, koji je upravo tada nebo i zemlju pobijedio i ime si nad svakim imenom stekao, kad je žrtvom ljubavi svoje na drvetu križa postavši, u smrti svojoj izvor vječiti neumrloga života rodu ljudskomu otvorio. Mi dakle katolici svetošću života i izobiljem ljubavi istinitost vjere svoje i plemenitost težnje svoje za jedinstvom svakom prilikom pokazati imamo. To je apostolsko zvanje, koje svatko u Crkvi Božjoj vršiti i može i mora. Prvi su kršćani u svetosti i neporočnosti života svoga, u ljubavi i dobročinstvima svojima tražili sredstvo, da svijet predobiju, a povijest nam svjedoči, da su prvi kršćani u tom divno uspjeli. Ja sam gore u uvodu k ovom bratskom pozdravu opazio, da danas najuzvišeniji umovi potrebu jedinstva osjećaju, i to s punim pravom, jer je u jedinstvu snaga i jakost, a u raskolu slabost i rasulo. Danas se žalibože sa svih strana više nego ikada na vjeru Isusovu navaljuje; navaljuje se ljuto ne samo na ovu ili onu očitovanu istinu, nego upravo na cjeloviti temelj kršćanstva. U istinu se reći može, da su protivnici vjere Isusove sjekirom ljuto upravo na korijen zamahnuli onoga divnoga drveta gorušice, pod kojim je čovječanstvo dvije hiljade godina mir, blaženstvo i svaki napredak uživalo. Zato danas svatko, tko u božanstvo kršćanstva vjeruje, osjeća nuždu, da se bar dvije velike Crkve, istočna i zapadna, svojih starih domaćih razmirica odreknu i da se izmire, ne bi li sjedinjenim silama općenitomu neprijatelju odoljele i čovječanstvo od onih užasnih nesreća oslobodile, u koje bi bez dvojbe palo, ako bi se Isusa i svetoga Evanđelja odreklo. To i nas nuka i živo potiče, da svaki u svom krugu molitvom i bratskom ljubavlju žuđenomu tomu jedinstvu put krčimo“ (Glasnik 1877, 32-33).

Što je biskup svojoj biskupiji

„U svakoj dijecezi apostolska moć u biskupu živi i prebiva; njoj se dakle isto tako kao i samomu Isusu klanjati valja. U biskupiji biskupi su usta, po kojima sam Gospodin govori, uči i zapovijeda; biskupi su vrata ona, o kojima Sv. Pismo govori, po kojima svećenik jedino ulazi u posebno stanje i zvanje svoje“ (Glasnik 1877, 20).

Strossmayerova ljubav prema dijecezanskim svećenicima

„Moj odnošaj naprama vama u dvije riječi sklapam. Prva je ljubav bratinska. Kad se je Gospodin udostojio mene, premda nevrijedna i nedostojna, braći na čelo postaviti i mene svoje moći i svoje ljubavi baštinikom i namjesnikom učiniti, ja ga sveudilj iz svega srca i iz sve duše molim i prosim, da mi otme iz njedara srce moje, a da mi pokloni sveto srce svoje, da braću svoju onom istom ljubavlju ljubim, kojom je on apostole i učenike svoje ljubio. To je svakidanja molitva moja i težnja moja, pak vjerujte, braćo, ne ima na ovom svijetu veće radosti za mene, nego kad priliku imam ljubav prema bratu kojem ukazati i radosti njegove dionikom postati. Ja sam na ovom svijetu najviše ljubio dobru majku svoju, kojoj poslije Boga imam zahvaliti, ako je išta dobro u meni; ljubio sam pokojnoga brata svoga; ali vjerujte mi, braćo, da mi se kadgod dogodi ono, što se jednom dogodilo Spasitelju našemu, da su mu naime, kad je svijet jatomice na njega navalio, doglasili, da su mu majka i braća tuj, koji s njim govoriti žele; ja bih želio s istim srcem i s istom istinom na vas gledeći odgovoriti ono, što je Gospodin odgovorio glede mnoštva: „Ovo je majka moja, ovo su braća moja“. Ja ću se ovoga do smrti svoje držati“ (Glasnik 1877, 21-22).

Biskup i svećenici

„U nama svećenicima osobitim načinom prebiva moć Isusova djelujući sveto otajstvo spasenja i jedinstva ljudskoga. Ovaj sveti odnošaj osobite nam dužnosti nalaže. Jedinstvo svetoga zvanja našega zahtijeva od svećenika, da biskupa svoga osobitim načinom ljubi i štuje i da se nikada i pod nikakvu cijenu od njega ne razvrgne. Što u Crkvi Božjoj u veliko biva, to se u svakoj biskupiji napose ponoviti ima. Svi biskupi, koje je Isus u apostolima svojima vlastitim duhom nadahnuo i svojom vlastitom moći na nebu i na zemlji odjenuo, imaju se u svetoj ljubavi, u štovanju, u sinovskoj odanosti i poslušnosti složiti oko onoga, kojemu je u Petru rečeno: „Ti si stijena i vrhu te stijene sagradit ću Crkvu moju, proti kojoj ni ista vrata paklena nigdar prevladati ne će“. Svećenicima je ovo sveta slika i prilika, koju valja u svakoj biskupiji oko svoga biskupa ponoviti. Kao što je negda veliki apostol naroda dugi put u Jerusolim poduzeo, da se poglavici apostolskom predstavi, da se s njim posavjetuje i da sveto izvanredno zvanje svoje pod osobitu njegovu zaštitu stavi; kao što se je taj isti sv. apostol s vremenom u ljubavi i slavnom djelovanju svom u samom središtu svijeta ovoga tako sa sv.

Petrom združio, da ga ni sama smrt od njega razdružiti u stanju nije bila, kao što ih ni Crkva Božja u štovanju svom nigda razdružiti ne će: tako je svakomu svećeniku biskupa svoga rado pohađati, rado se s njim posavjetovati, rado sve svoje zvanje, sve radosti i žalosti svoje pod zaštitu njegove moći, njegova blagoslova i odobrenja postavljati, rado se u svim zgodama i nezgodama s njim tako združivati, da ga nikakva pogibelj, nikakva napast, nikakav povod, pa ni sama smrt od biskupa svoga razdružiti ne može. Lijep i uzorit primjer u tom daju nam danas svećenici u Njemačkoj, koji su biskupima svojim tim privrženiji i odaniji, čim je žešće progonstvo i nevolja, koja na biskupe navaljuje. Braćo ljubezna! Svijet se i onaj, koji vjere ne ima, ovomu ustroju crkvenomu čudi i divi; on priznaje, da nigda na svijetu nije bilo ustroja umnijega i krepčijega“ (Glasnik 1877,18-19)

Biskup mora biti pravedan

Strossmayer pokazuje, kako mnogi ljudi nisu zadovoljni ni s odlukom Božje Providnosti, pa se onda ne treba čuditi, ako nisu zadovoljni ni s odlukama biskupovim:

„Kad ih desetak jedno te isto prosi, a svaki sebe najvrednijim i najdostojnijim cijeni, očevidno je, da devet nezadovoljnika ostati mora. Ima dakako svaki biskup glede beneficija svojih svetih dužnosti. Njegovo je svaki put, kad je beneficij dijeliti, pred križ kleknuti i onu pravdu prositi i vršiti, koja nam se u otajstvu sv. križa očituje. Njegovo je po svijesti i duši raditi, a nikoga ni najmanjega ne zametavati. Ali, mila moja braćo, ako s te strane ima svetih dužnosti, koje biskup vršiti ima, ima ih također, koje svaki svećenik vršiti mora“ (Glasnik 1877,20).

„... kad smo u krilo biskupovo izlili sve brige, nužde i prošnje naše, valja mirno i spokojno sa svom čednosti i poniznosti duše svećeničke čekati uspjeh; pa ako uspjeh ne odgovori našoj želji, ne pristoji se mrmljati, ogovarati, zavidjeti i na nepravdu tužiti se. Tko bi tako činio, nepravdu bi, na koju se tuži, na svoju dušu prenio, svađu i razdor među braćom bez povoda proizveo i red bi sveti, koji je Isus sam osnovao, poremetio. Valja se biskupu pouzdano povjeriti i pomisliti, da je biskup ostium, pa je Božja volja, da svaki svećenik ondje ostane, gdje biskup odredi ... Tijem duhom (poniznosti) ako opojeni budemo, prestati će glede beneficija nezadovoljstvo, neosnovano tužbovanje, ogovaranje, svađa i zavist; prestat će i ona skrajnja i doista nedokučiva lakoumnost, s kojom gdješto svećenici i mimo i proti biskupu svomu traže zaklon u svjetskoj ruci, što je upravo toliko, koliko srebrnjacima izdavati vječitu istinu, što uvijek biva, kad nakanu gojimo cijenom višega vremenitoga probitka zamijeniti onu svetu moć, koja u biskupu prebiva i koja jednim dijelom i u samom svećeniku djeluje, tako da tijem načinom jednim te istim činom svećenik i svojim vlastitim i biskupovim izdajicom nekim načinom postaje“ (Glasnik 1877,20-21).

Čuvati sv. vjeru kao očinji vid

„Ljubav puka našega zahtijeva, da mu sto i stoput opetujemo: vjeru svetu čuvaj kao vid očinji, nju čuvaj kano dušu duše svoje! Vjera je neprocjenjivi dar Božji, po kom umrli čovjek Božjega bića i istine, Božje milosti i neumrlosti dionikom postaje, da posljednje svoje opredjeljenje postigne i vrijednim se učini one svete baštine, koju nam je Isus dragocjenom svojom krvi zaslužio. To je poglavita svrha svete vjere naše. Ali sveta vjera u krilu svom nosi ujedno sve one uvjete, koji su nužni, da na ovom svijetu mirno i spokojno živimo i da sve one više težnje svjetske, za kojima čovjek i društvo s punim pravom teži, u potpunoj mjeri postignemo. Ovaj je život u tom obziru prava sjetva, a neumrlost prava žetva. Valja dakle svetu vjeru čuvati ne samo u ime neba i vječnosti, nego i u ime zemlje ove i svetih ciljeva njenih. Jedno je s drugim nerazrješivo spojio onaj, koji je dušu i tijel u jedno biće čovječje združio; onaj, koji je u otajstvu upućenja Riječi Božje božanstvenu i čovječju narav spojio u jednu osobu, koja se Isukrst zove i koja je prebivala među nama puna milosti i istine. U tu svetu svrhu je jednom te istom neumrlom žrtvom i rod čovječji od grijeha i smrti otkupljen i zemlja naša od prokletstva i neplodnosti svoje oslobođena i u baštinu vječitoga Oca našega, a u blagoslovljeno prebivalište čovječje pretvorena“ (Glasnik 1877,29).

Aktuelnost sv. vjere

„Ima i u nas ljudi, koji misle i javno govore, da se je kršćanstvo preživjelo, da je izobraženiji i učeniji svijet dozreo do svoje neodvisnosti, a otajstvo križa i svetoga Evanđelja da ostaje samo prostoga puka našega baština. O taštine, o nezrelosti, koja mnogo uči, a slabo prokuha, koja mrtve knjige štije, a u živoj knjizi svijesti čovječje i povijesti

ljudske ništa čitati ne umije; koja oči ima, a ne vidi, da se pravi vrtlog gnjusne i opasne korupcije ne nalazi u prostom puku, koji u svakidanjoj muci svojoj neki barem korektiv pokvarene naravi svoje i strasti ima, nego u onoj množini poluizobraženih ljudi, koji misle, da osobito neko preimućtvo posjeduju bez ikakve muke, bez ikakva truda i napora do časti i gospodstva, do lasti i slasti, do svakog uživanja doći; koji u smjelosti i pretjeranosti svojih misli i govora glas osobite učenosti i mudrosti traže, koga umnim i uspješnim radom postići ne umiju; koji ne vide i ne osjećaju, da se i najumniji i najizvrsniji ljudi, kao na pr. sv. Pavao apostol i sv. Augustin, sa zloćom, nestašicom i tromošću naravi svoje ljuto i do smrti boriti moraju; koji ne vide i ne osjećaju, da je najintimniji zakon cijeloga čovječanstva i jedini uvjet njegove vitalnosti zatajenje i požrtvovanje samoga sebe, zakon pisan krvavim slovima na drvetu križa i jedina cijena svake kreposti i izvrsnosti, svake pobjede i slave, svake ustrajne koristi, koju novija izobraženost i prosvjeta svojom nazvati može. Sunce nas Božje sve grije?; u njem i po njem jedino živimo i blagodati Božje na ovom svijetu uživamo. Ali budući da to svaki dan i neprestance biva, lako na tu dobrobit zaboravljamo i ne smišljamo, što bi iz nas bilo, da sunca Božjeg na jednoć nestane. Sv. Pavao apostol veli: „Isus je sunce pravde naše, u kojem se gibamo, živimo i bivamo“. Pak i s te strane neharni i lakoumni čovjek lako na dobrobit Božju zaboravlja i ne spominje se, što bi iz nas bilo, da nam sunce pravde i milosti naše ugasne... Otkad je u Europi oslabila kršćanska ćut, zavladala je na sve strane gola sebičnost i u strah bacila najplemenitije ljude, koji se od dana do dana pitaju: što će biti iz nas, ako to tako dugo potraje? A slijep je kod očiju, tko ne vidi, da bi se Europa sa svom svojom kulturom u strahovito groblje pretvorila, kad bi se zbilja u srcu i svijesti čovječjoj, gdje mu je poslije neba najpreče mjesto, Isus preživio; dok se ne bi on i opet njoj smilovao te ju iz smradnoga groba, kao nekoć Lazara, na nov život uskrisio“ (Glasnik 1877, 30-31).

Svećenik i puk

„Nekojim je svećenicima naš puk odveć prost i surov, odveć neskladan i nezgrapan. Ah moja braćo, ako je tako, tko je tomu kriv? Što je do sada i zbilja učinjeno, da nam puk kroći i uglađeniji bude? Mi smo svi nezrelo grožđe jeli, pak se čudom čudimo, da su nam zubi utrnuli i otupili. Pak zar nije do nas, koji smo uglađeniji i izobraženiji, da ga blagim i umiljatim načinom našim popravimo i izgladimo? Zar nije upravo do one svete božanstvene vjere, koju mi propovijedamo, koja je kadra iz kamena istesati sinove Izraela, koja čovjeka, kad se dostojnim načinom za njom ponese, u pravoga anđela pretvori, kojoj je upravo zadaća, da staroga Adama u nama umori, a novoga po slici i prilici Isusovoj uskrisi — zar nije do nje, da na srce i dušu puka našega djeluje, da bude blaži, uglađeniji i dobrostivniji? Jest i stoput jest, ali mi moramo biti fideles dispensatores, vjerni namjesnici Božji; mi imamo biti sal terrae et lux mundi, svijetlo Božje i sol zemlje, da mu um i pamet prosvijetimo, da mu srce od svake skvarenosti i opakosti sačuvamo. Mi mu našim blagim, umiljatim i revnim službovanjem duh naš, duh Isusov u dušu uliti i u novi ga stvor pretvoriti imamo. Dosta je siromaškom puku našem nužda i nevolja. On se potuca čestoput od nemila do nedraga. Ne mari i ne haje se za njega čestoput do jedine zgode, kad valja od njega silom ili milom nešto oduzeti. Dajmo mi svećenici, da mu kuća Božja i kuća župnička bude neko pristanište, da se u njem od vjetra i nepogode barem za koji čas sahrani. Dajmo, da bar u nas pouzdanje ima i da zna, da će u nama uvijek pravoga oca, prijatelja i savjetnika naći. Dajte, da mu mi barem u toliko teret olakšamo, da se kod nas do volje natužiti i izjadati može. Nikakva surovost ne može svećenika od svete dužnosti, prijaznosti i ljubežljivosti prema puku svomu odriješiti“ (Glasnik 1877, 26).

*

Pola je stoljeća prošlo, otkako tijelo graditelja đakovačke stolne crkve počiva u njenoj kripti. Biskup je Strossmayer ostavio nešto od svog velikog duka u svojim gradnjama, ustanovama, ali još najviše u svojim spisima. Skoro svi župski uredi đakovačke biskupije posjeduju u službenom listu biskupije glasovite Strossmayerove okružnice i mnoge njegove govore. Prigodom ove pedesetgodišnjice pozivamo naše svećenstvo, da te požutjele stranice iznova prelistava, da čita biskupove rasprave. Ima tu mnogo zanimljivih stvari za povijest posljednjih 100 godina. Ima i takvih, koje su još uvijek aktuelne.

Defunctus adhuc loquatur.

Haec doce et exhortare

(Nacrti za propovijedi o glavnim kršćanskim istinama)

21. Bijela nedjelja — Liturg. postanak i značenje

Odakle ime današnjoj nedjelji „Bijela nedjelja“? Kakvo značenje „bjeline“ Bijele nedjelje može za nas danas imati?

1. **U staro vrijeme.** Oni, koji su htjeli postati kršćani, bili su kršteni nakon duge priprave na Veliku Subotu u noći, da se na taj način simbolički prikaže, da su oni sada umrli s Kristom svijetu i grijehu, a da su počeli živjeti s uskrsnulim Kristom životom novim, neumrlim, Božjim! Tom zgodom bi se obukli u bijele haljine, koje su i naizvan označivale ne samo bjelinu njihove duše i svjetlost milosti Božje, nego također davale novokrštenicima posebni znak za njih same, a i za druge. Njima samima je to bio neprestani „memento“ na sveto krštenje! U tim su haljinama odlazili sada svojim kućama, svojim poslovima, svojoj rodbini, i t. d. Unosili su svuda sebe ne samo u novim haljinama, nego također i sebe s promjenjenim stanjem u duši. To nije bio više mrak poganstva, grijeha i duhovne vječne smrti, nego je to sada bilo svijetlo evanđeoskih istina, plamsaj ljubavi Božjih zapovijedi i milosna rijeka božanskoga života, koja se razlila u njihovim dušama, pa sada treba strujati i u cijeli njihov privatni, obiteljski i društveni život... Takvu posvemašnju promjenu duše naznačavale su njihove bijele haljine i stalno im dozivale u pamet preobražaj — metanoju — koji se s njima dogodio one divne uskrsne noći, kad su oni ne samo kršteni, nego i prvi puta pristupili k svetoj Misi i primili prvi puta sv. Pričest, a često puta uz samo krštenje i dobili karakter svete krizme, biljeg viteštva svete vjere!

Zato su oni svaki dan kroz cijeli taj tjedan od Uskrsa, pa do prve nedjelje po Uskrsu, dolazili rano ujutro na sv. Misu u svojim bijelim odijelima, a po podne bi išli u procesiji krsnom studencu.

Za druge su kršćane ti novokrštenici bili također jedan znak! U prvom redu, to je bio za njih vanjski znak novog prirasta, novih plodova njihove vjere! Uvijek novi dokaz Isusovih riječi: Zrno gorušičino, kad padne na zemlju, jedno je od najmanjih sjemena, ali se s vremenom razvije u krošnjato stablo, da daje odmora i topli kutić gnijezda mnogim nebeskim pticama!

Nadalje, to je bio vanjski znak, da pokažu prema svojoj novoj braći mnogo pažnje, ljubavi i primjera.

Konačno, to je bio za druge znak, da se sjete, da su i oni nekada nosili takve bijele haljine, pa da pomisle na svoju dušu, u kakvom se stanju nalazi, ne bi li se popraviti dalo ono, što je možda zaprljano ili definitivno izgubljeno!

Na koncu prve nedjelje iza Uskrsa, t. j. u subotu došli su po zadnji puta novokrštenici u svojim bijelim haljinama u crkvu. Poslije službe Božje su ih odložili i te su se haljine spremale u crkvenu riznicu, da budu na svjedočanstvo njihovog krštenja i njihove krsne zakletve. Drugi dan su se oni prvi puta pojavili na službi Božjoj u svojim običnim odijelima, i time su postali punopravni kršćani s s ostalim članovima kršćanske općine...

2. **U naše vrijeme.** — I danas toliki i toliki i katolici, prošavši Kalvariju Velikog Petka, stupaju ovim svijetom, ne doduše u bijelim haljinama, koje bi bile od bijele svile ili kojeg drugog materijala, nego u bjelini milosti Božje, koju nose svojim kućama.

To su oni, u kojima je Uskrs preporodio njihovu *vjeru*, pa sada u svijetlu te vjere i obasjani njezinim zrakama radosnim srcem kroče mukotrpnim stazama ovoga života.

To su oni, u kojima je Uskrs oživio *ufanje*, da sigurno očekuju pobjedu Spasitelja i svega onoga, što nosi na sebi sveti znak, i ta ih nada napunja srčanošću i veseljem u vršenju vjerskih dužnosti i neprestanog sjedinjavanja sa Spasiteljem.

To su oni, u kojima je Uskrs raspalio *ljubav*, koja je tako dugo bila zapretana pod pepelom nemara i nehaja, a sada je ta ljubav buknula silnim plamenom u svijetlu kojega se nazrijeva uskrsnuće.

To su, dakle, oni, koji su možda nakon duljeg ili kraćeg vremena opet u sebi osjetili, da u njima kuca *život milosti*, koji je počeo ključati u njima u času sv. Krštenja, pa su se sjetili krsne haljine, i krsne svijeće i krsnog zavjeta.

Ali, tu su i oni, koji su nakon dugih godina pristupili opet k svetim sakramentima i tako unijeli u dušu opet milost Božju i njezinu bjelinu, da sada čuvaju poput zjenice oka svoga ono, što su do sada omalovažavali.

U mnogim zemljama na današnji dan prvopričesnici primaju prvu svetu Pričest... Mnogi od njih ne će imati bijelu haljinu radi svo-

ga siromaštva, ali će svakoje od njih imati bijelu haljinu nedužnosti, na koju će poput čipkastog baršuna primiti Janje Božje, koje još za sada ne može gotovo niti oduzeti nikakav grijeh, kad on još nije niti namreškao bjelinu krsne nevinosti, ali koje dolazi sada u tu dušu, da sačuva nevinost, odnosno bude žrtvovano, da se izgubljena opet povrati... Te bijele legije djece dočaravaju nam najvjernije svu veličinu našeg duhovnog preporoda, jer, rekao je Gospodin: Ako ne budete bili kao djeca, ne ćete unići u kraljevstvo Božje...

I te duše unose to svoje raspoloženje i svjedočanstvo bjeline kamo god dođu. One unose svoju vjeru, ufanje i ljubav; milost, veselje i mir i u urede i u tvornice i u kasarne i u škole i u kuće i u sudnice i u bolnice; unose u svoj posao i odmor, patnju i napor; unose u cijeli svoj život! S njima ulazi uskrsnuli Spasitelj svuda; oni Ga nose u sebi, a ne samo na sebi, pa zato On i danas prolazi kroz sva zatvorena vrata i kida sve zabrane! Zato za Njega ne postoji zapreka narodnosti, niti rase, niti klase, niti geografske širine ili dužine, niti inteligencije, niti ljepote... Sve se to može, i stvarno spaja, pod Njegovim vodstvom... A On, Uskrsnuli, zaogrnut u bjelinu slave i neumrlosti pobjedonosno vodi za sobom prema vječnosti nepregledne čete u bijelo obučenih, da se ostvari ona veličanstvena vizija, koju nam iznosi sv. Ivan u svojem Otkrivenju:

... začuh glas kao glas veliki naroda mnogoga u nebu gdje govori: Aleluja! Spasenje i slava i sila Bogu našemu... I glas veliki naroda mnogoga u nebu gdje govore: Aleluja! Spasenje i slava i sila Bogu našemu... I glas iziđe od prijestolja govoreći: Hvalite Boga našega, sve sluge njegove, i koji ga se bojite, mali i veliki! I začuh kao glas naroda mnogoga, i kao glas voda mnogih, i kao glas gromova jakih, koji govore: Aleluja, jer zakraljeva Gospodin Bog naš svemogući! Radujmo se i veselimo, i dajmo slavu njemu, jer dođe svadba Janjeta, i zaručnica se njegova pripravila. I dade joj se, da se obuče u *platno sjajno i bijelo.* Jer je platno pravednost svetih. I reče mi: Napiši: Blago onima, koji su pozvani na svadbenu gozbu Janjetovu! (Apoc 19).

22. Blagoslov polja — Blagoslovine

Izraelci su došli pred tvrdi grad Jerihon. Ogromni i veliki zidovi prkosili su njihovoj vojsci. Građani su se sa zidova rugali tom pustinjskom primitivnom narodu, koji se eto drznuo osvajati neosvojivi Jerihon.

Što će Izraelci raditi? Ne mogu zaobići grad, jer će imati opasnoga neprijatelja iza leđa. Ne mogu neprestano sjediti pred gradom, kad treba osvojiti cijelu zemlju. Ako ostave malu posadu, zatjerat će je Jerihonci u Jordan, pa će izginuti i utopiti se u vodi. Jozua upita Boga, što će raditi. Bog odredi: kroz šest dana neka svi ratnici obiđu s kovčegom zavjetnim oko Jerihona, a sedmi dan neka obiđu sedam puta. Tada će pasti zidovi Jerihonski, kada svećenici budu zatrubili u trublje.

Izraelci su poslušali. Zar nisu mogli ratnici kazati: Smiješne li stvari! Mi ćemo obilaziti unaokolo kao ruglo. Smijat će nam se Jerihonci i misliti, da smo kukavice. Bolje da idemo u šumu, pa da napravimo drvene skele, koje ćemo dogurati do zidina pa onda svladati grad. Ili bolje bi bilo, da spremamo svoje oružje, pa da budemo spremni, ako nas Jerihonci iznenade. Tko je to vidio, da javno obilazimo kao bez pameti. A ipak, da nisu poslušali, da li bi ga osvojili.

Kad su Izraelci počeli obilaziti, nagrnuli su znatiželjni Jerihonci na zidine, da vide to čudo. Najprije su gledali bez komentara, tada su se počeli smijati, praviti šale i rugati se sve glasnije i glasnije. No Izraelci se nisu obazirali, nego su točno radili onako, kako im je to Gospodin naredio.

Sedmi dan padoše zidovi sami od sebe, a Izraelci navale na nespremne Jerihonce i osvoje grad.

I mi smo u velikoj potrebi, nevolji, žalosti i strahu često puta u životu. I pred nama kao da se nalaze neosvojivi zidovi Jerihona. Posao čeka, ima ga mnogo na sve strane. Ali Bog je zapovjedio, da Mu se molimo, da nam dade blagoslov, da naš posao urodi plodom. Tu je Markovo, tu su prosni dani. Možda će i nama samima biti čudno, što obilazimo okolo po želji Crkve, mjesto da čvrsto uhvatimo za ručice pluga i prionemo uz svoj posao. Pogotovo, jer će se naći i onih, koji će nam se zabarikadirani iza visokih zidina svojeg materijalizma rugati govoreći: samo obilazite, evo sad će Bog odmah poslati kišu! Ne obazirimo se, nego učinimo svoje, a još uvijek je isti onaj Bog, koji je bio i u vrijeme Izraelaca - i On će već učiniti svoje: dati svoj blagoslov!

Zašto je taj blagoslov potreban?

U prvom redu zato, jer je ova zemlja *prokleta*. „Neka je prokleta zemlja... trnje i korov rađat će ti... u znoju svoga lica jesti ćeš kruh svagdanji... (Gen 3, 17).

Po grijehu prokletstvo, sva zla, bolesti i smrt, a po javnoj molitvi i pokori dolazi blagoslov na ovu dolinu suza.

Zatim: Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sedqui incrementum dat Deus (1 Cor 3, 7). Što je Pavao rekao za duhovno područje, vrijedi i u naravnom redu. Može ratar uzorati njivu, sve urediti i sjeme posijati, ali je Bog onaj, koji će dati blagoslov prikladne kišice, koji će dati sunce i vjetar i o kome će ovisiti žetva. I zato nam Crkva ne preporuča neku lijenost, kao da bi Bog svojim blagoslovom imao nadoknaditi ono, što smo mi propustili, nego nas uči najvećoj aktivnosti: da mi učinimo *sve* sa svoje strane i da povrh toga svojim molitvama kao potaknemo Boga neka i On učini svoje.

Isto sv. Crkva želi postići i ostalim *blagoslovinama*. Može se netko rugati i ismjehivati svijećama pod grlom, pepelu na čelu, sagibanju glave pred kapljicama sv. vode, kadjenju tamjanom, mazanju uljem i posveti jela — ipak mi znamo, da sv. Crkva ima pravo od svog utemeljitelja po vidljivim znakovima dijeliti nevidljive pomoći i milosti. Nije li ona čuvarica svih milosti i sveg duhovnog blaga, koje je njena mistična Glava Isus Krist na drvetu križa u mukama zaslužio? A ona, njegova namjesnica, svima dobre volje širokogrudno dijeli. (Pojam i vrste: zaklinjanja, blagoslovi i posvete cf. u liturgici).

A mi cijenimo i štujmo blago, koje nam pruža dobra mati sv. Crkva, jer ćemo po njemu zadobiti zdravlje duše i tijela i blagoslov Božji.

23. Štovanje Bl. D. Marije u liturgiji

Liturgija, koja je obnavljanje života, smrti i nauke Bogo-čovjeka Isusa Krista, ne može ni na koji način šutke prijeći preko njegove blagoslovljene Majke. Prigodom njezinih blagdana ona ju slavi mnogobrojnim molitvama, pohvalama i pjesmama. Naziva je najljepšim imenima. Naročito se svojom ljepotom ističe predslovlje u njezinim misama u kojem slavi slavlje njezino božansko majčinstvo. Ona bi htjela, da Majci svojega Boga iskaže najveću čast iza osoba Presv. Trojstva. U tom je i uspjela. Svjedok nam je tog nastojanja sv. Misa, časoslov i Marijina crkvena godina.

1. Marija u sv. Misi. — Kako bi to izgledalo kad u sv. Misi — neprestanoj Žrtvi njezinoga Sina — ne bi bilo spomena B. D. Marije? Zar ne, da bi nam i ta najuzvišenija molitva i žrtva izgledala nepotpuna? Zar možemo zamisliti Krista bez Marije, njegovu žrtvu bez njezine? Ona, koja je po svjedočanstvu sv. Pisma stajala uz Križ na komu se njezino Čedo prviput žrtvovalo nebeskom Ocu za spasenje svijeta, da ovdje, na našim oltarima, gdje se svakodnevno obnavlja kalvarijska žrtva, Ona ne bude prisutna? To je zaista nemoguće. Zato je gledamo odmah na početku sv. Mise kako stoji pred prijestoljem Boga svemogućega i sluša, kako se optužujemo za grijehe i u isto nas vrijeme zagovara kod svoga Sina, dajući nam hrabrosti da izgovaramo: „Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu..." — U Vjerovanju kad Gospodinu Bogu izjavljujemo, da za istinu držimo sve što nam je On objavio, iznosimo i glavni razlog štovanja B. D. M. u liturgiji ispovijedajući, da je Ona Majka Božjega Sina. „I utjelovio se po Duhu Svetom iz Marije Djevice i postao čovjekom." — Nakon što je svećenik prikazao žrtvene darove: kruh i vino, što će se uskoro pretvoriti u Tijelo i krv njezinoga Sina, ističe liturg pred samim Presv. Trojstvom, da ovaj prinos dariva „i na čast B. Marije vazda Djevice". — Još malo, pa će doći najsvečaniji čas — pretvorba — sam će Bog sići na zemlju na riječ svog nevrijednog sluge svećenika i ovaj, osjećajući tu svoju nevrijednost, želi se staviti u zajednicu s Božjim izabranicima, da barem po njima stekne nešto više dostojnosti. Zato se obraća najprije Njoj, po kojoj smo prviput primili Njega — Boga: „U zajednici časteći uspomenu najprije slavne vazda Djevice Marije, Roditeljice Boga i Gospodina našega Isusa Krista". — Isus je tu. S Njim je i čitavo nebo. Prisutna je ovdje i njegova prečista Majka. Zato, nakon što smo izmolili njegovu molitvu „Oče naš", zazivamo Njega i sve njegove svece, da nas izbave od svih zala duše i tijela: prošlih, sadašnjih i budućih, ali najprije „po zagovoru blažene i slavne vazda Djevice i Bogorodice Marije", a istom onda po zagovoru ostalih svetaca Božjih. Ona mora uvijek biti prva, na svome mjestu uz Gospo-

dina. — Sv. Misa se svršila, mi smo u sebe primili Boga. Još jednom u zadnjem Evanđelju sjećamo se, da je „Riječ tijelom postala i prebivala među nama“ po Bl. Djevici. Na koncu Mise još jednom bačeni na koljena pred oltarom ponizno molimo triput „Zdravo Marijo, milosti puna“ iščući zagovor za smrtni čas. Pozdravljamo je kao „Kraljicu Majku milosrđa“ tražeći, da Ona svojom moćnom molitvom pomaže Crkvu u svim njezinim potrebama.

2. Marija u božanskoj službi. — Prije svakog molitvenog časa svoje Božanske službe sv. Crkva pozdravlja svoju Kraljicu anđeoskim pozdravom „Ave Maria“, kao da se ne usudi doći pred svoga Boga bez njezine moćne zaštite. U „prvom času“ — jutarnjoj molitvi svećenika — nakon navješt.ja svih onih mučenika i svetaca, koji su sutrašnji dan posvetili svojom blaženom smrću, „dragocjenom u očima Gospodnjim“ prva je opet Ona, koju treba zazvati u pomoć: „Sveta Marija i svi sveti neka nas zagovaraju pred Gospodinom, da mi zavrijedimo njegovu pomoć i spasenje“. — A kad se završava dan i kad već sjene izlaze iz zakutaka samostanske crkve, a sv. Majka Crkva započne prinositi svomu Zaručniku „večernju žrtvu“ tada izlazi pred nas Marija sa svojim Čedom u naručju i pjeva nam posebno lijepim napjevima — na usta svoje djece — svoj nadahnuti Magnifikat. Slušajući što je Bog velikoga učinio njihovoj majci, djeca divno ispunjuju njezino proročanstvo, da će je „blaženom zvati svi naraštaji“. — I još jednom prije počinka zapjevat ćemo Joj i time pokazati koliko je ljubimo. Prekrasne i pune sadržaja četiri Marijine antifone pjevaju se u noći po našim crkvama i šapuću u našim spavaonicama riječima iz kojih govore vijekovi, riječima posvećenim milijunima usana, koje su ljubile Djevicu i njezinu neokaljanu čistoću, riječima koje su Njoj Bogorodici i Djevici posebno drage kad izviru iz odanih duša njezine nevoljne zemaljske djece, koja teško stupaju putem koji vodi njezinom Sinu. — „Spasitelja Majko slavna“ u božićno doba sjeća je, da je dver kroz koju se dolazi u nebo. Korizmena „Zdravo Kraljice nebeska“ tepa Joj da je Ona korjen i vrata, kroz koja je na zemlju sinula svjetlost s neba. U uskrsno doba pozivamo Je da se s nama raduje radi uskrsnuća Svoga Sina, a našega Spasitelja „Kraljice neba raduj se, Aleluja“, A zatim Joj preko cijele godine bez prestanka ponavljamo „Zdravo Kraljice Majko milosrđa, živote, slasti i ufanje naše, zdravo“. Govorimo Joj najljepša imena, koja smo samo mogli izmisliti da Joj povećamo slavu i iskažemo svoju odanost. Kad smo i to završili onda ističemo razlog molenja svog božanskog oficija, a to je slava Presvetog i nerazdijeljivog Trojstva i čast plodne cjelovitosti njezinog neoskvrnjenog djevičanstva.

3. Marijina crkvena godina. — Crkvena godina nije ništa drugo nego obnavljanje Kristovog zemaljskog života i djela našega Otkupljenja kroz jednu kalendarsku godinu, zato da nas taj primjer i pouka potakne na ozbiljni kršćanski život, koji je potreban za naše vječno spasenje. No kako se život Isusov ne može nikako odijeliti od života njegove prečiste Majke, to je nastajanjem pojedinih Kristovih blagdana nužno dolazilo i do Marijinih. Tako smo uporedo s Kristovom godinom dobili i Marijinu. Neki su im blagdani zajednički kao Svijećnica i Blagovijest. Uz neke opet Gospodinove blagdane imamo odgovarajuće i Gospine: Rođenje Kristovo — Rođenje Marijino; Prikazanje Isusovo u hramu — Prikazanje Marijino, Uzašašće Isusovo — Uznesenje Marijino, Ime i Srce Isusovo — Ime i Srce Marijino, Krist Kralj — Marija Kraljica. Napose ovi zadnji blagdani jasno pokazuju, da Crkva želi s tim upoređivanjem i nastaviti, da bi tako što bolje pokazala ovu nježnu povezanost Majke i Sina. Pođimo polako Marijinom godinom i nastojmo se uživiti u glavnu misao svakog njezinog blagdana. U različitim pokrajinama sv. Crkve ima ih znatno više, no mi ćemo pogledati samo one, koje se još danas u čitavoj Crkvi slave. Evo tih blagdana: Svijećnica, Blagovijest, Žalosna Gospa, Marija Kraljica, pohođenje Marijino, Karmelska Gospa, Snježna Gospa, Velika Gospa, Bezgrješno Srce Marijino, Mala Gospa, Ime Marijino, Gospa od Otkupljenja, Gospina Krunica, Materinstvo Bl. Dj. Marije, Prikazanje Marijino u hramu i Bezgrješno Začeće Blažene Djevice Marije. (O svakom od njih može se nešto reći, posebno o novijima — Marija Kraljica i Srce Marijino — i o onima, koji su u vezi s novijim dogmama — Velika Gospa — i s novijim proslavama — Bezgrješno Začeće. S blagdanom Marije Kraljice će nas upoznati naš Vjesnik enciklikom: „Ad coeli Reginam“ u slijedećem broju).

Kad subotom ne padne nikakva svetkovina višeg reda onda sv. Crkva slavi *B. D. Mariju u subotu,* jer je subota od starine dan posve-

ćen dragoj Gospi. U adventu na zornice slavi Ona Gospino očekivanje Isusovog porođenja, u božićno se doba sjeća njezinog sretnog Majčinstva, u korizmi stoji s Njom pod križem i tuguje, u uskrsno se doba s Njome raduje, dok je u ostalo doba zaziva u pomoć i slavi njezinu ljepotu nazivajući Je blaženom po njezinom vlastitom proročanstvu.

Liturgija je slavi najljepšim pjesmama, najbiranijim riječima proroka, evanđelista, crkvenih otaca i pjesnika. Čestim ponavljanjem želi Joj po stoti put kazati kako Je cijeni i ljubi. Svaki misni obrazac, svaki njezin oficij nastoji to istaći. Vjerni puk Joj skoro svaki dan (napose u svibnju i listopadu) ponavlja nebrojeno puta zazive iz litanija, a Majka to prima i raduje se, jer su i Njoj draga tepanja njezine djece, koju nikada ne misli ostaviti bez pomoći, nego na njih misli naročito onda, kada ta djeca dođu u opasnost, da izgube najvrijednije što imaju — svoju neumrlu dušu.

24. Prosni dani — Procesije — Molitve

U liturgijskom životu Katoličke Crkve kroz godinu dana posebno mjesto zauzimaju tri dana prije blagdana Isusova Uzašašća na nebo. To su dani malih prošnja ili kako ih općenito zovemo PROSNI DANI. Sigurno će vas zanimati kako su nastali prosni dani? Evo čujte:

1. Postanak i svrha prosnih dana. — U 5. vijeku bio je u gradu Vienni u Galiji (današnjoj Francuskoj) biskupom sv. Mamerto. Vjernici njegove biskupije bili su u to doba u velikoj neprilici. Sa svih strana prijetile su im pogibelji. Silni potresi, gladne godine, silni požari, veliko mnoštvo krvoločne zvjeradi i razne zarazne bolesti. Plač i jauk čuo se svuda. Da doskoči ovim zlima i nevoljama, odredi sveti Mamerto, da se u njegovoj biskupiji obdržavaju javne molitve kroz tri dana za redom. Svrha ovih molitava bila je, da se od Gospodina Boga isprosi milost, da ih oslobodi i očuva od ovih zala, koja su ih snašla. Po naređenju ovoga sv. Biskupa bile su ove zajedničke molitve spojene sa javnim pokorničkim procesijama, koje su išle u polja vjernika.

Neprilike i vremenita zla nisu bila samo u biskupiji sv. Mamerta. Bilo ih je i u drugim biskupijama Francuske. Zato se za ovim lijepim primjerom povedoše i ostali biskupi u Francuskoj. Uvedoše u svoje biskupije tri prosna dana prije blagdana Isusova Uzašašća i procesije u polja vjernika, za vrijeme kojih su se dizale vruće molitve Svevišnjemu. Molili su od srca, da ih Gospodin očuva od vremenitih zala, a i da blagoslovi njihov trud i znoj. Iz Francuske je za vrijeme pape Leona III. prešao ovaj običaj u Rim. Kasniji ga Pape propisaše za cijelu crkvu.

Iz svega, što smo do sada rekli o postanku prosnih dana, vidi se jasno svrha, zbog koje su uvedeni. U te dane treba, da od Gospodina Boga isprosimo potrebnu milost i pomoć, koja nam je potrebna u vremenitim dobrima, a još više, u duhovnim dobrima naše duše. Zato nam i cijeli misni obrazac prosnih dana daje poticaj, da se u svim svojim potrebama pouzdano obraćamo Gospodinu. Sveta liturgija nam sa sigurnošću tvrdi, da se u Njemu ne ćemo prevariti. „Gospodin je moja tvrđava i moje utočište i moj izbavitelj“ (Ps 17, 2 - ulaz). Prema tome moramo k Njemu pristupiti s potpunim pouzdanjem. On čuje i uslišava naše molitve. On zna sve naše jade i potrebe. On je naš Otac, koji ljubi svoju djecu, napose onu, koja zajednički iz sveg srca vapiju k Njemu. Zato i kaže Isus u sv. Evanđelju, koje se čita u nedjelju pred prosne dane: „Zaista vam kažem, ako što zamolite Oca u moje ime, dat će vam. Molite i primit ćete, da vaša radost bude potpuna“ (Jo 16, 23-24). „Molite, i dat će vam se, tražite, i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se. Jer svaki, koji moli, dobiva, koji traži, nalazi, i koji kuca otvara mu se“ (Luc 11, 9-10). Prosni dani su dakle dani molitve. Da naša molitva ima veću i jaču moć, mi zazivamo i svete na nebu, da se pridruže našim vapajima. Molimo ih, da podastru naše skrušene molbe Svevišnjemu i da nas zagovore na čelu sa Blaženom Djevicom Marijom. Molimo ih da udruže svoje molitve s našima, da naše molitve imaju veću snagu. Zato se kod ovih procesija kao i na blagdan sv. Marka mole ili pjevaju litanije sviju Svetih.

Ovi dani nisu za nas samo dani molitve, nego i dani dragovoljne pokore i zadovoljštine za naše grijehe. Nezgode, neprilike, nedaće i zla, koja nas snalaze često su kazna za naše grijehe. Ovi su dani zato prilika, kada možemo dragovoljnom pokorom u zajednici i u duhu udruženi sa svima svetima, barem djelomično zadovoljiti za sve one uvrede, kojima smo do sada u svom životu vrijeđali Boga. Te su procesije zato i pokorničke, pa se stoga obavljaju u ljubičastoj boji, boji pokore. Sigurno je, da

nam skrušeno pribivanje kod procesija i liturgije prosnih dana može pribaviti mnogo milosti od dobroga Boga.

Prosni su dani, dani molitve. Bit će zato dobro, a i korisno, da vam kažem nekoliko riječi i o molitvama.

2. Molitve. — Što je molitva? Sv. Ivan Damašćanski lijepo to tumači, kada kaže: „Molitva je uzdizanje duše k Bogu". Molitva je pobožni razgovor s Bogom. Molitvom se dakle obraćamo Gospodinu Bogu i tražimo od Njega sve ono, što nam je potrebno u životu duše i tijela. U molitvi priznajemo svoju vlastitu nemoć, očitujemo svoje potrebe. U njoj i po njoj izražavamo svoju želju i molbu, kojom molimo Gospodina Boga bilo da udijeli kakav dar ili milost, bilo da nas oslobodi ili očuva od zla u kojemu se nalazimo ili koje nam prijeti. U molitvi izražavamo svoju živu vjeru, a i nadu u Gospodina Boga. Zato je svaka naša molitva spojena sa izvršivanjem bogoslovskih kreposti vjere, ufanja i ljubavi. Molitva je dakle veza sa Bogom, izvorom sviju dobara, svake milosti i svakoga oproštenja.

Molitvom dajemo i iskazujemo čast i štovanje Bogu; priznajemo, da smo stvorovi ovisni o Njemu, podvrgavamo se Gospodinu kao izvoru svega dobra. Zato sadržaj naše molitve može i smije biti samo dostojna i prikladna stvar, koja je potrebna bilo nama, bilo drugima za koje molimo i to bilo za naše ili njihovo vječno ili vremenito dobro.

Sam Gospodin Bog traži od nas da molimo, kako smo to malo prije i čuli iz svetoga Evanđelja. Samo po molitvi možemo postići sve što nam treba. Zato moramo ustrajno moliti.

Vrste molitve. — Sve molitve nisu jednake. Moliti se može na razne načine. Ima molitava, koje se obavljaju razmatranjem ili razmišljanjem. To su unutrašnje ili m i s l e n e molitve. A ima i molitava, koje se obavljaju na izvanjski način, usmeno. To su u s m e n e molitve. Dakako da i kod usmenih molitava mora sudjelovati cijela naša nutrina i um i volja i duša i srce. I kod ovih molitava moramo misliti na ono što ustima govorimo. Misaona molitva nije vezana na stalne riječi, već je prepušteno svakom pojedincu, da iz dna duše svoje i srca govori s Gospodinom, kako je njemu najlakše i najzgodnije.

Molitve mogu biti p o j e d i n a č n e ili z a j e d n i č k e. Pojedinačne molitve su one, koje moli sam pojedinac. Zajedničke su one, koje se obavljaju u zajednici. Isus preporučuje zajedničku molitvu kao uspješniju i veće vrijednosti: „Gdje su dvojica ili trojica sakupljeni u moje ime, tamo sam i ja među njima" (Matth 18, 20). Zato se toliko i naglašava zajednička molitva u obiteljima. Ona je Bogu milija i draža.

Po s v r s i naše molitve mogu biti poklonstvene i zahvalnice, a mogu biti i oprosne i zagovorne. Poklonstvenim molitvama i zahvalnicama klanjamo se i zahvaljujemo Bogu, ne tražeći pri tome za se ništa. Oprosnim i zagovornim tražimo pomoć. One su dakle prave prošnje.

U č i n a k molitve. Po molitvama stičemo zasluge za posvetnu milost. Po molitvi primamo uslišenje, dobivamo ono što molimo, milost koju tražimo. Molitvom zadovoljujemo konačno Gospodinu Bogu za vremenite kazne, koje smo navukli na se grijesima. Tako kaže o učincima molitve sv. Toma Akv. Po molitvi postaje čovjek jak i otporan u svladavanju životnih poteškoća, pa svladava također i one poteškoće, koje molitva sama sa sobom nosi. Na taj način duhovno okrijepljeni postajemo sposobni, da prinesemo djelomičnu zadovoljštinu, vršeći molitvom dobro djelo, izvedeno uz samoprijegor i svladavanje; pogotovo zadovoljavamo, kad izvršujemo molitvu u stanju milosti.

Liturgijske molitve. — To su one molitve, koje se mole u Crkvi po njezinoj odredbi i propisu, u njezino ime, po određenim osobama, kod svetih obreda i bogoslužja. Zato se kod ovih molitava moraju strogo obdržavati svi oni propisi, koje je Crkva u savezu s njima propisala.

Crkva i traži od nas, da se s njome sjedinjujemo u molitvama, da sudjelujemo i molimo liturgijske molitve, naposе, da sudjelujemo i molimo liturgijske molitve sv. Mise.

Sanctificamini

(Svršetak) **IV. »Facite Justitiam«**

67. Nužno je, da upozorimo dušobrižnike na jednu krepost, o kojoj se čak u duhovnim vježbama rijetko govori, a ipak je od ogromne praktične važnosti. To je virtus j u s t i t i a e.

68. Za bolje razumijevanje pitanja, moramo spomenuti, da dušobrižnik, preuzimajući službu, sklapa s Crkvom k o n t r a k t. Taj kontrakt,

prema moralistima, spada među contractus virtualiter initos, ili, kako se kaže „quasi-contractus“.

Ovaj nastaje time, da netko daje saglasnost činu, iz kojega slijede ex justitia dužnosti prema drugomu; tako onaj, kome se povjerava služba suca ili župnika, već time što preuzima službu, obavezuje se na sve dužnosti te službe (Noldin, Theol Mor II n. 524, 3, c).

69. Iz toga je jasno, da **župnik**, kad vrši župničke dužnosti, ne čini nešto, što **izvolijeva** činiti, nego što je ex justitia **dužan** činiti.

Tako je sudac, ex justitia, dužan izreći pravednu presudu; odvjetnik je ex justitia obvezan štititi interese svojega klijenta, čim je preuzeo njegovo zastupstvo; tako je i liječnik kad je preuzeo brigu za bolesnika, ex justitia, dužan brinuti se za njegovo zdravlje.

Slično možemo kazati o svakom radniku ili obrtniku, kojemu povjerimo kakav posao.

70. Tako je i dušobrižnik dužan da vrši **ex justitia** sve obveze, koje mu nalažu kanoni i dijecezanski propisi.

Da može vršiti propise, svećenik valja da ih **pozna**. On mora dakle, po svojoj zvaničnoj dužnosti, opetovati kanone i proučavati biskupske okružnice.

71. Međutim, šta vidimo? Bilo je slučajeva, da dušobrižnik nije znao za sadržaj biskupske okružnice, jer je nije pročitao; on pak misli da je barem in secundo gradu perfectionis..

Stoga svećenik neka nikada ne zaboravi načelo: lex obligat ad cognitionem sui — ne možemo naime ispunjavati zakona, ako ga ne poznamo.

Među dužnosti ex justitia spada ispravno vođenje župske **kancelarije**. — Župnik mora znati od kolike su važnosti n. pr. **matice**; nehaj u tim stvarima može dovesti do velikih neprilika — takav je nehaj ne obično kršenje alicujus legis mere poenalis, nego prava culpa theologica, koja može lako dostići gravitatem materiae... da li je to katkada predmet posebnog ispita savjesti?

72. Gravitas materiae može lako nastati, ako crkveni **računi** nijesu vođeni u redu.

Dušobrižnik mora voditi upravu crkvenih dobara cum diligentia boni patrisfamilias, dakle kao dobar otac familije; kao **otac**, a ne kao očuh! Mora dakle imati **blagajnički dnevnik** u redu, a naročito mora paziti, da ne pomiješa svoj privatni novac sa crkvenim novcem, ili da ne upotrebljava crkveni novac za privatne svrhe, što bi bilo u stvari obični — furtum.

73. Bilo je i slučajeva, da su župnici otuđili crkveno zemljište bez dopuštenja viših crkvenih vlasti. Takvi su kontrakti ne samo illiciti, te stoga grješni, nego i invalidi...

Ne zaboravimo, da su sve manipulacije, kojima se oštećuje crkvena imovina, ne samo contra justitiam, nego i contra religionem, dakle **sakrilegne**!

Ovo spominjemo na adresu onih, koji kroz godine ne predlažu crkvenih računa; koji ne šalju na Ordinarijat propisane takse, stipendia ex binatione i t. d., koji ne čuvaju „sarta tecta“.

74. Bit će dobro, ako svećenici meditando pročitaju kanone 2346. i 2347. Pročitavši te kanone svećenik će vidjeti, da svaka povreda crkvenih dobara, bilo da ih time obrne u svoju korist, bilo da im na drugi način nanese štetu, potpada pod crkvene kazne; bez obzira na to, je li uslijedila crkvena kazna ili ne, ostaje in conscientia obligatio restitutionis.

75. Tu valja dobro razlikovati entia; jedan je ens privatna osoba župnika, a drugi je ens **crkva**, čije materijalne interese mora župnik, da *savjesno* zastupa.

Nehaj u tom poslu vrlo lako vodi do znatnog **oštećivanja** crkvene blagajne i župnik je za štetu moralno i crkveno-pravno odgovoran.

Takav nehaj nije dovoljno samo ispovijedati; sacramentum quidem delet peccatum, sed non remittit ablatum... a penitent, koji odugovlači restituciju, nije capax absolutionis.

76. S tim u vezi, upozoravamo svećenike neka ne preuzimaju prevelik **broj intencija**, nego neka se drže kanona 825; misne stipendije neka drže odvojene od svog privatnog novca; najbolje je, da ih drže u kojoj kasetici, na kojoj neka bude zabilježeno: „stipendije“.

77. Vrlo je neugodno, ako se poslije smrti svećenika nađe u njegovoj intencijskoj knjižici velik broj intencija, a nigdje nema stipendija. Tko će persolvirati Mise?

Kad govorimo o stipendijama, moramo spomenuti, da se preuzimanjem stipendija izvrši između stranke i svećenika kontrakt. Ako je dakle stranka, dajući stipendium, postavila kakve **uvjete** (n. pr. Missa de requiem ili votiva, ili taj dan i taj sat, ili na **tom** oltaru) valja sve to ex justitia ispuniti.

78. Kan. 833. govori o tim stvarima vrlo jasno; a kan. 834. naređuje, da se Mise, za koje je

stranka izričito označila vrijeme, imaju celebrirati točno i sigurno („omnino“) u određeno vrijeme.

Svećenik, koji se toga ne drži, peccat contra justitiam, jer ne drži kontrakt i dužan je na restituciju, u koliko je primio preko obične takse, a nije ispunio obveze utvrđene sa strankom.

Sacerdotes confessarii serio attentos reddant sacerdotes poenitentes ad omnes dictas obligationes ex justitia; et cum indispositis procedant secundum regulas pastorales.

V. Adhortatio

79. Na svršetku ove adhortacije, draga braćo, kažemo Vam riječi, koje piše sv. Pavao svojim učenicima: „Opominjem te, da ponovno raspiriš dar Božji, koji je u tebi polaganjem ruku mojih“ (2 Tim 1, 6); „a u svemu sâm sebe podaj za izgled dobrih djela“ (Tit 2,7); a sv. Petar piše; „postarajte se... da svoj poziv utvrdite dobrim djelima, jer će Vam se tako obilno pružiti ulaz u vječno kraljevstvo Gospodina našega i Spasitelja Isusa Krista“ (2 Pet 1, 10-11).

Enciklika sv. Oca Pape Pija XII.

O svetoj Liturgiji

Drugi dio: EUHARISTIJSKA SLUŽBA

I. Narav euharistijske žrtve

Najveće blago i kao središte kršćanske vjere jest otajstvo presvete Euharistije, koju je ustanovio vrhovni svećenik Krist, i koju zapovijeda da njegovi službenici neprestano u Crkvi obnavljaju. Kako se ovdje radi o najvažnijoj točki svete liturgije, čini nam se shodnim, Časna Braćo, da se malko njome pozabavimo i vašu pozornost svratimo na ovaj tako važni predmet (46).

Krist Gospodin, „Svećenik uvijeke po redu Melkisedekovu“ (Ps 109,4), koji, „budući da je ljubio svoje, koji su bili na svijetu“ (Iv 13, 1), „na posljednjoj večeri, one noći, kad je bio izdan, da bi svojoj miloj Zaručnici Crkvi ostavio vidljivu žrtvu, kakvu i ljudska narav traži, koja će predstavljati onu krvavu, što se imala samo jednom prinijeti na križu, te da uspomena na nju ostane do kraja svijeta, a njezina se spasonosna moć primjenjuje na otpuštenje grijeha, koje svaki dan počinjamo... Tijelo i Krv svoju pod prilikama kruha i vina prikaza Bogu Ocu, i pod istim ih prilikama dade da ih blaguju apostoli, koje je tada postavio za svećenike Novoga zavjeta; i naredi im, da ih prikazuju oni i njihovi u svećeništvu nasljednici“ (Sabor Trid., sjedn. 22, gl. 1).

Pravo ponavljanje žrtve na križu

Uzvišena oltarska žrtva nije dakle puko i jednostavno spominjanje muke i smrti Isusa Krista, nego je pravo i potpuno žrtvovanje, kojim po nekrvnom prinosu vrhovni svećenik radi ono isto, što je već učinio na križu, prikazujući sama sebe vječnom Ocu kao prigodnu žrtvu. „Jedna je... i ista žrtva; isti onaj, koji sada žrtvuje po rukama svećenika, onda je sebe na križu prikazao, samo je različit način žrtvovanja“ (Isto tu, gl. 2).

a) Isti je svećenik

Isti je, rekosmo, Svećenik — Isus Krist, čiju svetu osobu predstavlja njegov službenik. Ovaj naime po svojem svećeničkom ređenju pridružuje se Vrhovnom svećeniku i ima vlast da radi po kreposti i kao osoba istoga Krista (sr. Sv. Toma Summa III 22, 4). Zato on svojim svećeničkim činom na neki način „Kristu pozajmljuje svoj jezik, pruža mu svoju ruku“ (Sv. Ivan Zlat. Hom. k Iv 86, 4) (47).

b) Ista je žrtva

Isto tako je jedna žrtva, naime božanski Otkupitelj, po svojoj čovječjoj naravi i svojim

(46) Euharistijski je Spasitelj životno počelo Crkve i njezine liturgije. Rimski katekizam uči (O presv. Euh. 46): „Euharistiju uistinu valja nužno nazivati izvorom svih milosti, jer na čudesan način sadržaje u sebi izvor svih milosti i začetnika svih sakramenata, Krista Gospodina, od koga svi ostali sakramenti primaju kao iz izvora“. Liturgija naziva Euharistiju „tajnom vjere“ per excellentiam, jer ona u sebi uključuje sva glavna otajstva naše svete vjere.

(47) Iz ovih riječi, koje su u latinskom još krepkije („Summo Sacerdoti assimulatur ac potestate fruitur operandi virtus ac persona ipsius Christi“) vidimo dostojanstvo svećenika. Poslije dostojanstva Majke Božje većega na zemlji nema! Čovjek je tim veći što je bliži Bogu, a tko je Bogu zvanjem bliži nego onaj, po kojemu Bog pretvara hruh u svoje vlastito tijelo i vino u svoju vlastitu krv? Svećenik dakle ne ponavlja samo Kristove riječi, nego ih Krist ponovno izgovara po njemu, pa riječi „Ovo je moje tijelo“ ne pretvaraju kruh u tijelo onoga, kojemu svećenik posuđuje svoj jezik u tijelo Krista. Svećenik kod posvećenja ne posuđuje Kristu samo svoj jezik i ruke, nego mnogo više, čitavu svoju osobu.

pravim tijelom i krvlju. No različan je način, kako se Krist prikazuje. On je na Križu prikazao Bogu svega sebe i svoje trpljenje, a žrtvovanje se žrtve izvršilo krvavom smrću, drage volje podnesenom. A na oltaru, radi proslavljenog stanja njegove čovječje naravi, „smrt ne vlada više njime“ (Rim 6, 9), i prema tome nije više moguće prolijevanje krvi; ali Božja je mudrost našla načina, kako će se po izvanjskim znakovima, koji predočuju njegovu smrt, čudesno obnavljati žrtvovanje našega Otkupitelja. Jer po pretvorbi kruha u tijelo i vina u krv Kristovu, kao što je zaista prisutno njegovo tijelo, tako je prisutna i njegova krv; a euharistijske prilike, pod kojima je prisutan, predstavljaju krvavo odijeljenje tijela i krvi. Tako se spomen njegove smrti, koja se stvarno zbila na Kalvariji, ponavlja u svakoj žrtvi na oltaru, jer se odijeljenim prilikama Krist Isus označuje i prikazuje u stanju žrtve (48).

c) *Isti su i ciljevi žrtve*

Isti su napokon i ciljevi, od kojih je prvi proslava nebeskog Oca. Od svoje kolijevke pa do smrti Isus Krist je gorio od želje da proslavi Boga, pa je s križa prinos njegove krvi došao u nebo pun ugodna mirisa. I da se taj slavospjev nikada ne prekine, u euharistijskoj sežrtvi udovi sjedinjuju s božanskom Glavom i s njom ujedinjeni zajedno s anđelima i arkanđelima pjevaju Bogu besmrtne hvale (sr. Misal, Predslovlje), dajući Ocu svemogućemu svaku čast i slavu (sr. Isto tu, Kanon).

Druga je svrha Bogu dužna zahvala. Samo je božanski Otkupitelj, kao premili Sin vječnog Oca, čiju je beskrajnu ljubav sasvim poznavao, mogao da mu ispjeva dostojnu pjesmu zahvalnicu. Na to je mislio, to je htio, kadno je na posljednjoj večeri „zahvalio“ (Mk 14, 23). To nije prestao činiti ni kad je visio na križu; ne prestaje činiti u uzvišenoj oltarskoj žrtvi, koja baš i znači čin zahvaljivanja ili euharistijski čin, jer to i „jest zaista dostojno i pravedno, pravo i spasonosno“ (Misal, Predslovlje).

Treća je svrha zadovoljština, izmirenje i pomirba. Nitko doista nije mogao svemogućemu Bogu potpuno zadovoljiti za grijehe ljudskog roda osim jedinoga Krista. Stoga se on i htio prikazati na križu „kao pomirna žrtva za naše grijehe, i ne samo naše, nego i svega svijeta“ (I Iv 2, 2). Jednako se i na oltarima svaki dan prikazuje na otkupljenje naše, da bismo se oslobodili vječnog osuđenja i bili ubrojeni u stado odabranika. I to ne samo za nas, koji smo još u ovom smrtnom životu, nego i „za sve koji počivaju u Kristu, koji otiđoše pred nama sa znamenjem vjere i počivaju u snu mira“ (Kanon) (49); jer bilo da živimo, bilo da umremo, „ne dijelimo se od jednog i istog Krista“ (Sv. Augustin, O Trojstvu 13, 19).

Četvrti je napokon cilj prošnja. Čovjek, kao rasipni sin, zlo je potrošio i razasuo sva dobra, što ih je primio od nebeskog Oca, pa je pao u najveće siromaštvo i skrajnju bijedu. No Krist s križa je „molbe i prošnje... prinosio s velikom vikom i suzama, i bio je uslišan za svoju smjernost“ (Hebr 5, 7). Isto tako na svetim oltarima uspješno posreduje za nas kod Oca da se napunimo svakim blagoslovom i milošću (50).

(48) Svaka je sv. Misa žrtva, jer pod odijeljenim prilikama posvećenog kruha i vina čini prisutnom, žive predočuje i otajstveno obnavlja Isusovu žrtvu na križu. Sam je dakle obred, koji se obnavlja pod rastavljenim Euharistijskim prilikama, najjasniji i najzorniji tumač nauka o presv. žrtvi.

(49) Značajno je, da korist, koju pokojni dobivaju od sv. Mise, enciklika ne ubraja u imperativne, nego u satisfaktorne njezine učinke. Na dan ređenja svećenik dobiva vlast prinositi Bogu žrtvu i celebrirati Mise kako za žive tako i za pokojne, i to ne neke je za žive, a druge za pokojne. Svaka sv. Misa koristi i Crkvi na zemlji i Crkvi u čistilištu. Ne treba dakle za pokojne izričito moliti Misu „Requiem“. Zato pravo poučeni vjernici ne će tražiti od svećenika, da govori prečesto tu Misu, pa tako sebi i vjernicima ne otvara dobar dio dragocjenog blaga, što se krije u Misalu.

(50) Sva se četiri cilja euharistijske žrtve u enciklici opisuju dobrim dijelom riječima same liturgije, jer one, kao i obredi, najbolje tumače same sebe. O presnom učinku sv. Mise mogao je sv. Otac uzeti toliko drugih liturgijskih izraza. Kad je odabrao upravo ove iz molitve prije spomena mrtvih, koja se odnosi na sv. pričest („da svi, koji se od ovoga oltara pričestimo...“), onda je htio naglasiti vezu presv. žrtve sa sv. pričešću. U tom smislu možemo i sv. pričest namijeniti u koju posebnu nakanu, iako je njezina prva svrha hranjenje vlastite duše. Sv. Misa se ne smije dijeliti, nego čitava, žrtva i blagovanje žrtve, uzeti kao jedna cjelina.

Ja crkvu rimsku ljubim i štujem kano majku i učiteljicu svetu svih ostalih crkava, ter se Bogom samim zaklinjem, da mi prije jezik u ustima usahne i da mi se prije ruke ukoče, nego da igda i jednu samo riječ izustim ili napišem, koja ne bi na čast, slavu i diku sv. rimske Stolice bila (Okružnica 1888. god.).

Dne 24. travnja 1955. god. u 17 sati bit će u galeriji stolne crkve otvorena

STROSSMAYEROVA IZLOŽBA

koja će ostati otvorena svakog dana do 1. rujna 1955. godine.

Vlasništvo i naklada Biskupskog ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 550 Din. — Broj čekovnog računa 573-T-86 — Tisak Obrtnog poduzeća Đakovo